

Nr 805

Av herr **Nordstrandh m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 42, angående statsbidrag till folkhögskolor.*

(Lika lydande med motion nr 653 i Första kammaren)

I proposition 1966:42 föreslås nya statsbidragsbestämmelser för folkhögskolor. Förslaget innebär tillämpandet av en helt ny princip för lärartilldelning. Utredningen har funnit att kvoten av antalet lärartimmar per vecka och antalet elever i nuläget utgör 2,42. Detta innebär att en skola med 100 elever i genomsnitt disponerar 242 lärartimmar per vecka. Enligt propositionen bör relationstalet sänkas till 2,2, och i den mån detta tal överstiges skall statsbidrag ej utgå för den överskjutande delen. I realiteten innebär detta en sänkning av antalet lärartjänster vid folkhögskolorna med omkring 100.

Siffran 2,2 förefaller helt godtycklig, då en jämförelse med det övriga skolväsendet i detta fall ej är möjlig. Folkhögskolans elevgrupper är mer heterogent sammansatta än övriga skolformers. De har en högst varierande bakgrund med avseende på sina tidigare studier. En första årskurs kan sammansättas med elever, vilkas åldrar växlar mellan 18 och 35 år och högre. En del elever har sålunda den tidigare skolgången långt bakom sig, andra ganska nära. En del i samma avdelning har avlagt realexamen eller bedrivit gymnasiestudier, andra har genomgått grundskola, andra åter kommer från den gamla folkskolan. Många av eleverna har efter flera år i arbetslivet blivit främmande för studier. Vid fastställande av relationstalet bör man också taga hänsyn till att internatformen kräver en arbetsinsats från lärarens sida som över huvud taget ej ifrågakommer vid det övriga skolväsendet. Ytterligare kan anföras att inslaget av estetiska ämnen med i många fall betydande praktiska inslag är större vid folkhögskolan än i övriga skolformer. Detta inslag bör helst öka i framtiden med hänsyn till dess allmänna bildningsvärde. För dessa kurser är talet 2,2 helt oantagbart.

Utredningen har också med valet av relationstal velat uppnå en hushållning med den pedagogiskt utbildade arbetskraften. Vi har naturligtvis den största förståelse för en dylik strävan. Vinsten för det övriga skolväsendet torde dock icke kunna beräknas med sådan automatik som utredningen gjort. Någon så avsevärd lättnad med avseende på lärarbristen vid det allmänna skolväsendet, att den uppväger det mycket försämrade läget för folkhögskolorna, torde inte bli resultatet av propositionens förslag rörande relationstalets sänkning.

Skolornas storlek spelar också en roll. Medeltalet elever är nu omkring 100. Lärartillgången, beräknad efter nu tillämpliga villkor, orsakar på en sådan skola, att lärarna ofta måste åta sig undervisning i ett eller flera ämnen, som ej ingår i deras examina. Blir antalet lärartjänster vid de små skolorna ytterligare nedskuret, kommer nämnda nackdel att bli ännu kännbarare med den påföljd att undervisningen blir lidande.

Ett bifall till propositionen skulle innebära att all lärarrekrutering praktiskt taget skulle komma att upphöra under den närmaste 5-årsperioden, något som skulle bli synnerligen ödesdigert för folkhögskolans framtida verksamhet. TCO har också starkt understrukit att talet för lärartätheten måste sättas högre.

Riksdagen har genom flera beslut under senare år starkt värnat om folkhögskolans intressen. En nedbantning av lärartätheten från 2,42 till 2,2 överensstämmer icke med riksdagens tidigare uttalade intentioner. Vi vill ansluta oss till propositionens förslag om ett generellt relationstal, men vi vill icke medverka till att folkhögskolans nuvarande lärarresurser minskas. Att beröva folkhögskolan ca 100 lärartjänster vore att hämma denna skolforms betydelsefulla verksamhet i dagens utbildningssamhälle.

Med stöd av vad här ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte fastställa relationstalet för lärartäthet vid folkhögskola till 2,4.

Stockholm den 22 mars 1966

Ove Nordstrandh (h) Blenda Ljungberg (h) Nils Carlshamre (h)
